

Леся Даниленко

кандидат мистецтвознавства, графічний дизайнер, науковий співробітник, Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

e-mail: danylenkolesyadesign@gmail.com

Lesya Danylenko

Candidate of Art Criticism (Ph.D.) graphic designer, Research Fellow, Modern Art Research Institute of the National Academy of Arts of Ukraine

orcid.org/0000-0003-1314-9093

Віктор Даниленко

дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, доктор мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв, професор Харківської державної академії дизайну і мистецтв

e-mail: victorhunter@ukr.net

Victor Danylenko

Full Member of the National Academy of Arts of Ukraine (Academician), Doctor of Arts, Honored Artist of Ukraine, Professor, Kharkiv State Academy of Design and Arts

orcid.org/0000-0002-1450-0343

Дорогою ціною визнання українського графічного дизайну у світі At a High Price Global Recognition of Ukrainian Graphic Design

Анотація. Наведено дані про збільшення активності графічного дизайну за кордоном після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. На базі цих даних висвітлено процес посилення міжнародних контактів українського графічного дизайну. Це розкрито на прикладах виставкової діяльності провідних мистецьких навчальних закладів та інших установ України, а також на результатах участі українських дизайнерів-графіків у міжнародних конкурсах.

Проаналізовано матеріали виставок у Німеччині, Австрії, Польщі, Великій Британії, Франції. Наведено результати конкурсів, які проводила світова типографська організація The Type Directors Club, міжнародного конкурсу Novum Design Award, конкурсу логотипа у Великій Британії. Наведено також дані про динамічне зростання наданої українським графікам підтримки від багатьох країн у вигляді грантів, програм зі створення мистецьких проєктів, стипендій та ін.

Наголошено на тому, що разом із появою великої кількості переселенців з України у багатьох країнах відбулося збільшення присутності українських професіоналів, які знайшли там роботу за фахом графічного дизайну та студентів, що вступили за ним до закордонних університетів і демонструють стійку професійну конкурентоспроможність.

Так дорогою ціною трагедії війни Україна заплатила за визнання українського графічного дизайну у світі.

Ключові слова: російсько-українська війна, міжнародні виставки, графічний дизайн, конкурси графічного дизайну, плакат, книжковий дизайн.

Постановка проблеми. Після початку активної фази українсько-російської війни кількість інформації в різних країнах світу про український графічний дизайн стала стрімко зростати; через це постає необхідність з'ясувати, завдяки чому це відбувається, бо ж отримане в цій площині знання є пов'язаним із розв'язанням ширших практичних завдань зовнішньої культурно-мистецької політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спеціальних досліджень, присвячених висвітленню активності українського графічного дизайну за кордоном після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, не знайдено.

Мета статті: висвітлити стан функціонування українського графічного дизайну 2022–2023 років у виставковому просторі, творчих конкурсах, освітніх процесах за кордоном.

Виклад основного матеріалу. Три десятки років досить мирного життя незалежної України не дали світові

стільки інформації про цю державу, скільки дав один рік масштабної війни проти московської імперії.

Тепер Україна стає відомою, але надто дорогою ціною...

Інформація про «нову» східноєвропейську державу стала ширитися світом не лише у сфері військово-політичній (адже масштабна війна відбувається, і тут все зрозуміло), а й у культурній, мистецькій також. Це останнє може здаватися парадоксальним. Але про таку ситуацію свідчать відомості від багатьох інтернет-ресурсів.

У зв'язку з цим висловлюємо припущення, що мистецьким колективам та окремим мисткиням і митцям стало легше пробиватися на сцени, у виставкові зали, залучатися до мистецько-освітніх програм інших країн, незважаючи на те, що під час військового стану чоловікам

призовного віку заборонено виїжджати за межі України, а дехто з митців перебуває на фронті.

Виходячи з такого, ніби парадоксального, припущення, ми ставимо за мету з'ясувати у цій статті, чи дійсно в Україні активізувалися процеси культурно-мистецької комунікації зі світом. Робитимемо це на прикладі такої візуально-комунікаційної діяльності, як графічний дизайн.

Для цього з'ясування використовуватимемо інформацію із сайтів мистецьких установ та закладів освіти і здійснимо спробу порівнювати ці дані з тим, що відбувалося до повномасштабної війни.

Звернімося спершу до матеріалів Харківської державної академії дизайну і мистецтв через те, що там вперше в Україні, у 1962 році, було відкрито навчання студентів за напрямом графічного дизайну. Тобто академія має найбільший досвід у цій галузі.

Протягом останніх місяців на сайті цієї установи було оприлюднено інформацію про те, що проєкт «Народжені в Україні» демонструватиметься в Центральній державній бібліотеці Дрездена, поблизу всесвітньовідомого комплексу Цвінгер. Щоденно бібліотеку відвідують близько 1000 людей. Директор бібліотеки Sarka Atzenbeck запевняє, що німецькі культурні інституції будуть підтримувати Україну на її шляху до демократичних цінностей. У проєкті представлено плакати, створені студентами ОПП «Графічний дизайн» під керівництвом Володимира Лесняка, професора кафедри графічного дизайну ХДАДМ (ил. 1). Це вже друга державна бібліотека Німеччини, яка висловлює солідарність з Україною у її боротьбі за свободу та ідентичність [1].

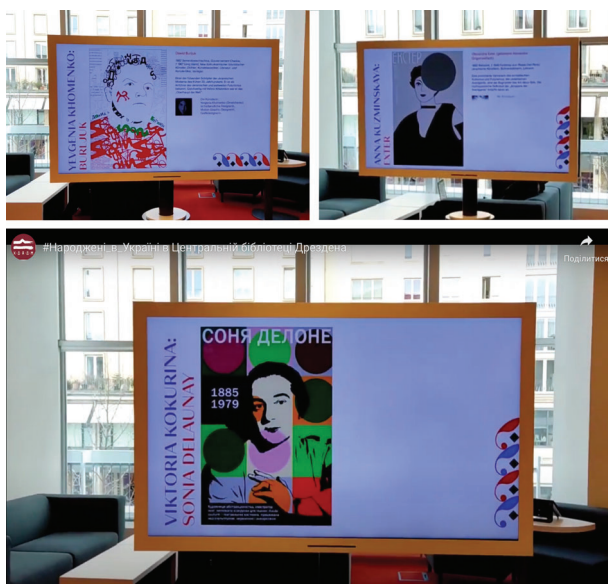
Проєкт, про який ідеться, задіяний у навчальному процесі вже багато років. Але до війни закордонні установи не виявляли бажання демонструвати його в себе.

Так само не демонстрували до війни так гучно, як тепер, і плакатів студентів Київського національного університету культури і мистецтв та Київського університету культури. А от цьогогоріч відбулося відкриття виставки плакатів студентів цих навчальних закладів «Креативний супротив» в галереї мистецтв факультету механіки Краківської політехніки ім. Тадеуша Костюшка (ил. 2–2.1). Кураторами виставки стали професор Андрій Будник та мистецтвознавиця Олена Донець.

Напередодні виставки відбулися в галереї Ягеллонського університету Wojewodzka Biblioteka Publiczna w Krakowie та приватній художній галереї «W przyziemiu».

У публікації про це зазначається: «Проєкт “Креативний опір” демонструє сутність того, що об'єднує поляків і українців — прагнення до свободи і незалежності, а також патріотичне ставлення і любов до своєї Батьківщини» [2].

До війни ця сутність, схоже, не зацікавила партнерів, адже таких яскравих виставок в їхній взаємодії не було.

Ил. 1. Плакати, створені студентами ОПП «Графічний дизайн» під керівництвом Володимира Лесняка, професора кафедри графічного дизайну ХДАДМ

Ил. 2. Виставки плакатів студентів Київського національного університету культури і мистецтв та Київського університету культури «Креативний супротив».

Ил. 2.1. Фрагменти виставки плакатів студентів Київського національного університету культури і мистецтв та Київського університету культури «Креативний супротив»

Іл. 3. Український книжковий дизайн на міжнародній виставці «Найкрасивіші книги Австрії та України» в місті Інсбрук в Австрії

Іл. 4. Український дизайн книги на масштабному проєкті «Ukrainian Bookshelves Worldwide» Український книжковий дизайн на міжнародній виставці «Найкрасивіші книги Австрії та України» в місті Інсбрук в Австрії

Цей проєкт передбачає тепер виставки в інших країнах світу. І не лише європейських.

На першій виставці «Найкрасивіші книги Австрії та України» було представлено український книжковий дизайн. Вона відкрилася у травні 2023 року в місті Інсбрук в Австрії. Виставку організували за підтримки міжнародного фестивалю «Книжковий арсенал» та Франкфуртського книжкового ярмарку. На виставку потрапили видання, які перемогли на конкурсі в Україні «Найкращий книжковий дизайн–2021» (іл. 3).

«Красиві книжки — це завжди більше, ніж просто носії змісту, більше, ніж сума їхніх частин. У найкрасивіших книжках особливим чином поєднуються всі

аспекти книжкового дизайну — концептуальна відкритість, творча уява, інноваційні ідеї тактильних засобів, поліграфії та палітурки. Вони перетворюють книжку на цілий витвір мистецтва, який залишається незамінним у своїх різноманітних можливостях», — наголошують організатори конкурсу [3]. І далі: «Ці книжки розповідають про надзвичайно цікаву дизайнерську сцену, яка зараз розкинута по всій Європі через війну або наражається на великі небезпеки локально. Нинішня війна Росії проти України також є культурною війною, яка прагне стерти культурну автономію України. У межах наших можливостей нашої дисципліни ми хотіли зробити внесок у те, щоб зробити його видимим, навіть якщо він може бути лише мінімальним» [3].

На популяризацію у світі української книги та дизайну української книги спрямований масштабний проєкт Ukrainian Bookshelves Worldwide. У межах цього проєкту створено мапу з 388 просторами за кордоном, де розміщені українські книжки. Близько 85 % з опитаних українських книжкових полиць було створено після 24 лютого 2022 року (іл. 4).

У 2023 році на мапі представлено простори з 22 країн світу: Австрія, Бельгія, Греція, Ісландія, Італія, Канада, Латвія, Литва, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Польща, Південна Корея, Португалія, Республіка Кіпр, Румунія, Словаччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія [4]. Географія досить широка.

«Якщо раніше бібліотеки закуповували лише російську книгу, а читачі давно звикли, що українську навіть у відділі «літератури іноземними мовами» годі й шукати — ми віримо, що завдяки волонтерам, громадським об'єднанням та, звісно ж, надзвичайно якісній продукції українських видавництв ця ситуація суттєво змінилася. Українська книжка повинна бути помітною за кордоном», — зазначає головна редакторка сайту «Читомо» Оксана Хмельовська.

Проєкт створили «Читомо» та «LitCentr». Його втілювали від жовтня до грудня 2022 року за підтримки Стабілізаційного фонду культури та освіти Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та «Goethe-Institute» в Україні, Міністерство закордонних справ України.

Однією зі значущих подій, де відбувся показ українського книжкового дизайну, є відкриття програми Welcome Guest Spotlight Ukraine, яка стала першою подією Лондонського книжкового ярмарку 2023 року.

Україна була представлена там як «спеціальний гість ярмарку». Організатори зазначають, що вони вирішили підтримати Україну, надати змістовні можливості, зокрема через участь у програмі «Guest Spotlight» (Україна є «країною-гостею в центрі уваги» під час ярмарку у 2023 році). Одночасно з подією відкрито і український колективний стенд, на якому представлено близько 300 книжок від 21 українського видавництва (іл. 5).

Іл. 5. Фрагмент виставки-презентації українського книжкового дизайну «Welcome Guest Spotlight Ukraine» на Лондонському книжковому ярмарку 2023

Іл. 6. Роботи українських ілюстраторів у друкованому журналі про креатив на війні, яке видало медіа «Telegraf.Design»

Виразно показали себе світу українські ілюстратори у друкованому журналі про креатив на війні (іл. 6). Його випустило медіа «Telegraf.Design». Місією видання, як зазначають організатори, є не просто зібрати візуальні свідчення та історії цивільних та військових українців із креативної спільноти, а й донести їх іноземним читачам у найбільш емпатичній формі. До виходу англійської версії редакція додала нову публікацію — про митців з України, яких привласнила Росія.

Головна редакторка Анна Карнаух розповіла: «Наповнення та символічний дизайн цього випуску дуже близькі та зрозумілі кожному українцеві. Мабуть, тому він і має успіх. Тепер ми хочемо, щоб іноземці побачили ще один вимір нашої сміливості

Іл. 7. Фрагменти виставки Dess(e)ins de guerre про війну в Україні — 30 робіт українських ілюстраторів від 24 авторів на п'яти великих блоках, розташованих по колу, розміщені у місті Руан (Франція)

Іл. 8. Переможці в конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Леттеринг». Постер для театру «Березиль», School of Composition, Київ

та стійкості, бо навіть посеред смерті ми не боїмося жити та творимо круті й цінні речі».

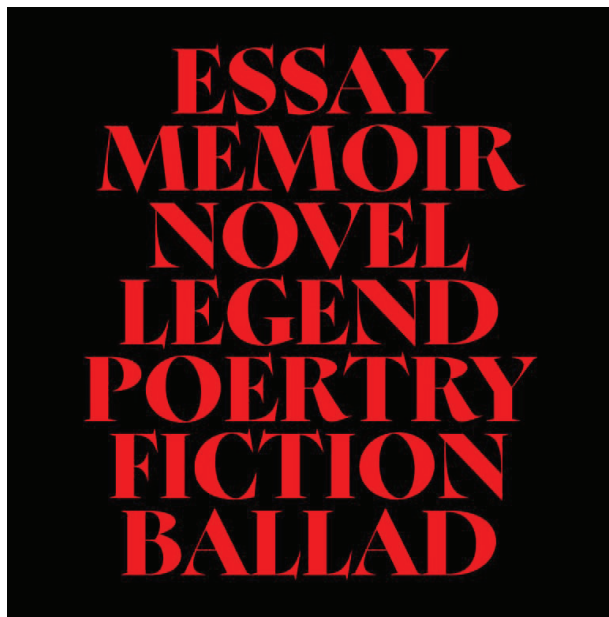
До журналу увійшли роботи українських ілюстраторів, створені після початку повномасштабної війни.

Партнерами англomовного випуску є дизайн-агенції «Excited» та «The Gradient». Журнал потрапив на книжкові полиці Білого дому та сторінки видання «The Guardian». До повномасштабного вторгнення друковані журнали українських дизайнерів та про українських ілюстраторів на такі полиці й сторінки не потрапляли.

Ще одна виставка робіт українських ілюстраторів про війну в Україні відкрилася у французькому місті Руан. Твори митців віддзеркалюють почуття та емоції

Іл. 9. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Леттеринг». Рядки з державного гімну України, Євген Спіжовий, Київ

Іл. 10. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Шрифтовий дизайн». Шрифт Nyght Serif, Максим Кобузан, Київ

українців, з якими вони зіткнулися після повномасштабного вторгнення Росії в Україну [5] (іл. 7).

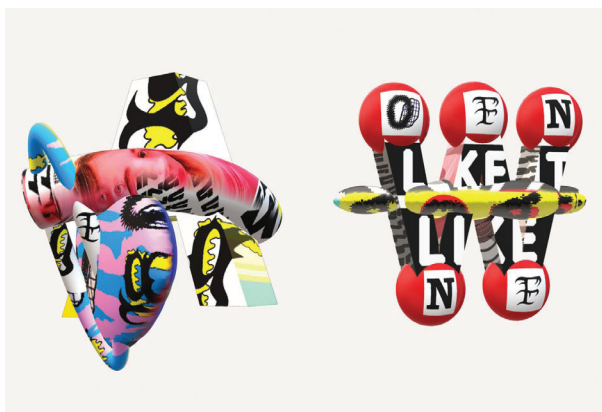
Окрім виставок, підвищення уваги до українського графічного дизайну показують міжнародні конкурси. Так, світова типографська організація «The Type Directors Club» оголосила переможців свого конкурсу «TDC 69». 2023 року на конкурс надійшли заявки

Іл. 11. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Шрифтовий дизайн». Шрифт Rivne, Олександра Корчевська, Рівне, Кирило Ткачов, Луцьк

Іл. 12. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Типографія». Лого Bismut, perfectly boring studio та Анастасія Щербань, Київ

Іл. 13. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Типографія». Діджитал-проект Recycled everything, Otog Studio, Київ

з 77 країн. Це є найбільшим показником за всю історію «TDC». До п'ятірки країн, які отримали найбільше нагород, увійшли США (52 проекти), Німеччина (24 проекти), Китай (23 проекти), Нідерланди (11 проектів) та Україна (9 проектів).

«Усі переможці “TDC 69” отримають Сертифікат друкарської майстерності, який засвідчує, що їхні роботи

Іл. 14. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Типографія». Журнал The Ukrainian: Life and Culture, Panic Design, Харків

Іл. 15. Переможець у конкурсі TDC 69 світової типографської організації «The Type Directors Club». Номінація «Типографія». Постери We are the Freedom, студія Grafprom, Харків

є одними з найкращих у світі. Роботи-переможці будуть представлені у щорічному журналі “TDC The World’s Best Typography”, а також увійдуть до експозиції восьми виставок, які подорожуватимуть музеями, школами та дизайнерськими організаціями по всьому світу» [6] (іл. 8–15).

Такого успіху в конкурсі «TDC» Україна вперше досягла саме після року повномасштабної виснажливої війни.

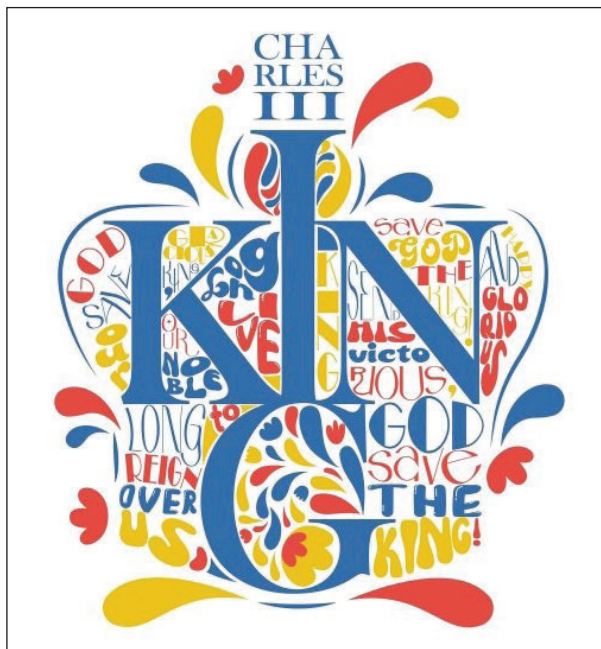
На щойно проведеному міжнародному конкурсі «Novum Design Award» застосунок української EdTech-компанії «Headway» став переможцем. Ілюстрації застосунок визнали найкращими у світі в категорії «Цифрове мистецтво та графічний дизайн» [7] (іл. 16).

У конкурсі на найкращий дизайн неофіційного логотипу з нагоди коронації Його Величності короля Великої Британії Чарльза III перемогла українська дизайнерка Єлизавета Зубенко [8] (іл. 17).

Перелік нещодавніх перемог у престижних конкурсах можна вести далі.

Іл. 16. Ілюстрації застосунок української EdTech-компанії «Headway», що переміг на міжнародному конкурсі «Novum Design Award»

Іл. 17. Неофіційний логотип з нагоди коронації Його Величності короля Великої Британії Чарльза III, визнаний як найкращий дизайн, виконаний українською дизайнеркою Єлизаветою Зубенко

Окрім конкурсів, виставок та ярмарків на активізацію процесів культурно-мистецької комунікації України зі світом вказують дані про надання багатьма країнами підтримки українським митцям.

З’являються нові програми підтримки, як-от «Culture Moves Europe» — програма мобільності «Креативної Європи», що пропонує гранти на подорожі для митців. Мета ініціативи — реалізація міжнародного проекту за власним вибором. Програма захисту в Україні «PEN America’s Artists at Risk Connection» — це надзвичайний грант для візуальних митців. Він покриває короткотермінові потреби митців, які залишилися в країні, а також тих, хто був змушений виїхати [9].

Європейський культурний фонд та Культурний фонд Allianz підтримують проекти, пов’язані із захистом та притулком митців в Україні та за кордоном. Також програма сприяє створенню нових мистецьких ініціатив [10].

З’явилася низка програм від різних країн, які передбачають підтримку саме в своїй країні. Це Литва,

Словаччина, США, Польща, Франція, Швейцарія та інші.

Так, Литва започаткувала гранти на тримісячну стипендію для митців з України, які знайшли прихисток у Литві [11]. Метою цього заходу є заохочення їхньої співпраці з культурною спільнотою Республіки Литва. Словацька програма «Мистецтво в екзилі» передбачає фінансову підтримку проєктів, яка надаватиметься у вигляді стипендії на 2–6 місяців [12]. Американський грант для митців «Artists at Risk Connection» [13] може бути використаний для художників, фотографів, графічних дизайнерів, скульпторів та інших [14].

Польща пропонує низку освітніх програм підтримки у мистецьких академіях Кракова та Познані [15]. «Агентство митців у вигнанні» (Франція) займається підтримкою студентів у галузі культури і мистецтва [16]. Цюрихський університет мистецтв (Швейцарія) запрошує студентів з України на дипломні програми з декількох видів мистецтва. Серед них є програма з дизайну [17]. Перелік програм можна продовжувати. Представники мистецьких вищих навчальних закладів поступово почали використовувати нові можливості, які постійно з'являються.

На це вказує, серед іншого, ситуація у Харківській державній академії дизайну і мистецтв, яка є фундаторкою підготовки в Україні студентів за фахом «Графічний дизайн» ще з середини минулого століття. І нині там за цим фахом навчається найбільша кількість студентів. Серед тих викладачок та студенток, що через війну опинилися за кордоном, певна частина влаштувалася на навчання та на роботу. Разом з іншими представницями українських мистецьких навчальних закладів, однією своєю присутністю там вони автоматично здійснюють презентацію українського мистецтва, зокрема і графічного дизайну. Адже виявляється, що вони спроможні на рівних з іншими навчатися та працювати за фахом. З українськими профі та студентством стали більше стикатися на Заході, а значить, більше бачать їх наживо в ділі, що до масштабної війни траплялося рідше.

Отже, розглянувши у цій статті матеріали показують, що після вторгнення російських військ в Україну

24 лютого 2022 року в Україні активізувалися процеси культурно-мистецької комунікації зі світом. Наче парадокс — адже коли країна відбиває військову навалу ворогу, яка там вже, здавалося б, мистецька комунікація зі світом. Проте парадоксу немає. Адже в Україні було і є багато високорозвинених складових людського життя, які не зникають і під час кровопролитної війни. За багатьма параметрами життєдіяльності держави і суспільства вона має ступінь розвиненості суттєво вищий, аніж той, який в світі їй було прийнято приписувати.

Тому, коли стало надто очевидним, що Україна не є такою відсталою, не поміняти ставлення до неї вже було неможливим.

Активізувалася співпраця України з багатьма країнами світу. Звісно, перш за все у сфері військово-політичній — адже масштабна війна триває і Україна захищає в ній не лише себе. Але й в інших сферах також — завдяки великій популярності нині цієї східноєвропейської країни. До тих багатьох сфер належить і мистецька, зокрема, графічний дизайн. Тож для українських професіоналів графічного дизайну та для тих, хто хоче ними стати, з'явилася більше шансів принести користь і країні, і собі.

Представлені у цій статті матеріали показують, що до професіоналів багатьох країн приходять нині усвідомлення того, що вони мають справу з цілком конкурентноспроможними представниками сфери графічного дизайну з України. Починає оформлюватися, нарешті, розуміння цього до свідомості все більшої кількості людей за кордоном.

От тільки дорогою ціною...

Висновки. В Україні активізувалися процеси культурно-мистецької комунікації зі світом після вторгнення російських військ 24 лютого 2022 року. Мистецька сфера України загалом і зокрема графічний дизайн, швидко стають відомими в багатьох країнах світу. У зв'язку із цим перспективами подальших розвідок у цьому напрямі є дослідження механізмів та динаміки таких процесів задля отримання знань, що зроблять внесок у розв'язання ширших практичних завдань зовнішньої культурно-мистецької політики України.

Література

1. Харківська Державна Академія Дизайну і Мистецтв. #Народжені_в_Україні в Центральній бібліотеці Дрездена. Дата оновлення: 07.03.2023. URL: <https://ksada.org/pov-07-04-23.html/> (дата звернення: 11.07.2023).
2. Генеральне консульство України в Кракові. Відкриття виставки плакатів українських студентів «Креативний супротив». Дата оновлення: 06.02.2023. URL: <https://krakow.mfa.gov.ua/news/vidkrittya-vistavki-plakativ-ukrayinskih-studentiv-kreativnij-suprotiv/> (дата звернення: 05.06.2023).
3. Читомо. В Австрії відкрили виставку українських книжок з найкращим дизайном. Дата оновлення: 10.05.2022. URL: <https://chytomo.com/v-avstrii-vidkryly-vystavku-najkrashchykh-ukrainskykh-dyzajnerskykh-knyzhok/> (дата звернення: 08.06.2023).
4. Читомо. З'явилася мапа просторів із українськими книжками за кордоном. Дата оновлення: 13.03.2023. URL: <https://chytomo.com/z-iavylasia-mapa-prostoriv-iz-ukrainskymy-knyzhkamy-za-kordonom/>. (дата звернення: 22.05.2023).
5. Читомо. У Франції триває виставка ілюстрацій про російсько-українську війну. Дата оновлення: 26.04.2023. URL: <https://chytomo.com/u-frantsii-tryvaie-vystavka-iliustratsij-pro-rosijsko-ukrainsku-vijnu> (дата звернення: 08.06.2023).
6. Графічний дизайн. Україна серед лідерів премії Світової типографської організації TDC69. Дата оновлення: 27.04.2023. <https://chytomo.com/>

ukraina-sered-lideriv-premii-svitovoi-typohrafskoi-orhanizatsii-tdc69/. (Дата звернення: 15.07.2023).

7. Масенко В. Український застосунок Headway переміг у міжнародному дизайн-конкурсі. The Village Ukraine. Дата оновлення: 21.07.2022. URL: <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-news/328405-ukrayinskiy-zastosunok-headway-peremig-u-mizhnarodnomu-dizayn-konkursi/>. (Дата звернення: 08.06.2023).

8. Одеситка перемогла у конкурсі на неофіційний логотип для коронації Чарльза III. Ukrinform. Дата оновлення: 04.05.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-regions/3704912-odesitka-peremogla-u-konkursi-na-neoficijnij-logotip-dla-koronacii-carlza-iii.html/> (Дата звернення: 10.07.2023).

9. Попович Н. Можливості для художників і діячів культури у воєнний час. Your Art. Дата оновлення: 19.02.2023. URL: <https://supportyourart.com/news/mozhlyvosti-dlya-hudozhnykiv-yak-svit-pidtrymuje-mystecztvo-ukrayiny-pid-chas-vijny/> (Дата звернення: 22.07.2023).

10. Allianz Foundation. Дата оновлення: 11.07.2023. <https://allianzfoundation.org/> (Дата звернення: 11.07.2023).

11. Grants for Ukrainian creators who have found refuge in Lithuania. Дата оновлення: 07.04.2022. URL: http://www.ltkt.lt/en/news/605-open-call-for-grants-to-ukrainian-culture-and-art-creators.html?fbclid=IwAR14TNpITYBeg3p0ZsQeHwXN14rmWx7wpK7rViddVcPWnZzv7tla_YH9hLU/ (Дата звернення: 09.07.2023).

12. U.Fond na podrogu umenia. Дата оновлення: 11.07.2023.

URL: <https://www.fpu.sk/sk/hlavni-strana/miestectvo-v-ekzili-art-in-exile-umenie-v-exile/> (Дата звернення: 11.07.2023).

13. Artists at Risk Connection. Grant. Emergency and Resilience Funds for Ukrainian Visual Artists Ukraine. Дата оновлення: 11.07.2023. URL: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSczV5q-zg6mBPXxjzbpvr-u54Qrucj4-IUGAyNGLb5TphjQ/closedform/> (Дата звернення: 11.07.2023).

14. Програма захисту в Україні PEN America's Artists at Risk Connection. Дата оновлення: 19.02.2023. URL: <https://supportyourart.com/news/mozhlyvosti-dlya-hudozhnykiv-yak-svit-pidtrymuje-mystecztvo-ukrayiny-pid-chas-vijny/> (Дата звернення: 22.07.2023).

15. Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Pomoc dla Ukrainy. Дата оновлення: 18.07.2023. URL: <https://www.asp.krakow.pl/aktualnosci/pomoc-dla-ukrainy?fbclid=IwAR1Ke1FbJlm83YDKhsoUIh6kIVfqaRljuVCdHAGgCtifpLlHHoElbrC51zw> (Дата звернення: 18.07.2023).

16. Agency of artists in. Support to the Ukrainian artists. Дата оновлення: 14.03.2022. URL: https://aa-e.org/en/soutien-aux-artistes-ukrainiens-2/?fbclid=IwAR1dQn26qbBts1H1I192qyZZNIsbJ7rO1yF0yln0_GMZ4wSGMF7cmbqUR8w/ (Дата звернення: 19.07.2023).

17. Zürcher Hochschule der Künste Zürcher Hochschule der Künste. Solidarity with Ukraine: Contact Points and Actions. Дата оновлення: 24.02.2022. URL: <https://www.zhdk.ch/en/news/solidarity-with-ukraine-contact-points-and-actions-5444/> (Дата звернення: 19.07.2023).

References

> Grants for Ukrainian creators who have found refuge in Lithuania (2022, April 7). Retrieved from http://www.ltkt.lt/en/news/605-open-call-for-grants-to-ukrainian-culture-and-artcreators.html?fbclid=IwAR14TNpITYBeg3p0ZsQeHwXN14rmWx7wpK7rViddVcPWnZzv7tla_YH9hLU/.

Artists at Risk Connection. Grant. Emergency and Resilience Funds for Ukrainian Visual Artists Ukraine (2023, July 11). Retrieved from <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSczV5q-zg6mBPXxjzbpvr-u54Qrucj4-IUGAyNGLb5TphjQ/closedform/>

Programa zakhystu v Ukrayini PEN America's Artists at Risk Connection. (2023, February 19). [The protection program in Ukraine: PEN America's Artists at Risk Connection] Retrieved from <https://supportyourart.com/news/mozhlyvosti-dlya-hudozhnykiv-yak-svit-pidtrymuje-mystecztvo-ukrayiny-pid-chas-vijny/> [in Ukrainian].

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Pomoc

dla Ukrainy. (2023, July 18). Retrieved from <https://www.asp.krakow.pl/aktualnosci/pomoc-dla-ukrainy?fbclid=IwAR1Ke1FbJlm83YDKhsoUIh6kIVfqaRljuVCdHAGgCtifpLlHHoElbrC51zw> [in Polish].

Zürcher Hochschule der Künste Zürcher Hochschule der Künste. Solidarity with Ukraine: Contact Points and Actions. (2022, February 24). Retrieved from <https://www.zhdk.ch/en/news/solidarity-with-ukraine-contact-points-and-actions-5444/>

Chytomo. (2022, March 3). *Zyavylasya mapa prostoriv iz ukrayinskymy knyzhkamy za kordonom* [The online map of venues with Ukrainian books abroad is launched]. Retrieved from <https://chytomo.com/z-iyavylasya-mapa-prostoriv-iz-ukrayinskymy-knyzhkamy-za-kordonom/> [in Ukrainian].

Chytomo. (2022, May 5) *V Avstriyi vidkryly vystavku ukrayinskykh knyzhok z najkrashhym dizajnom* [In Austria, the exhibition of best-designed Ukrainian books opens]. Retrieved from

- <https://chytomo.com/v-avstrii-vidkryly-vystavku-najkrashch-ykh-ukrainskykh-dyzajnerskykh-knyzhok/> [in Ukrainian].
- Generalne konsultstvo Ukrainy v Krakovi. (2023, February 2). *Vidkryttya vystavky plakativ ukrayinskykh studentiv "Kreatyvnyj suprotyv"* [Opening of the exhibition of Ukrainian students' posters "Creative resistance"]. Retrieved from <https://krakow.mfa.gov.ua/news/vidkryttya-vystavki-plakativ-ukrayinskih-studentiv-kreatyvnyj-suprotiv/> [in Ukrainian].
- Popovych, N. (2023, February 19). *Mozhlyvosti dlya xudozhnykiv i diyachiv kultury u voyennyj chas*. Your Art. Retrieved from <https://supportyourart.com/news/mozhlyvosti-dlya-hudozhnykiv-yak-svit-pidtrymuye-mystecztvo-ukrayiny-pid-chas-vijnj/> [in Ukrainian].
- Kharkivska Derzhavna Akademiya Dyzajnu i Mystecztv. (2023, March 7). *#Narodzheni_v_Ukrayini_v_Centralnij_biblioteци_Drezdena* [#Born_in_Ukraine in the Central Dresden Library]. Retrieved from <https://ksada.org/nov-07-04-23.html/> [in Ukrainian].
- Agency of artists in Support to the Ukrainian artists. (2023, March 14). Retrieved from https://aa-e.org/en/soutien-aux-artistes-ukrainsiens-2/?fbclid=IwAR1dQn-26qbBts1H11192qyZZNIsbj7rO1yF0yIno_GMZ4wS-GMF7cmbqUR8w/.
- Chytomo (2023, April 26). *U Franciyi tryvaye vystavka ilyustracij pro rosijsko-ukrayinsku vijnu* [In France, the exhibition of illustrations on Russo-Ukrainian war continues]. Retrieved from <https://chytomo.com/u-frantsii-tryvaie-vystavka-ilyustracij-pro-rosijsko-ukrayinsku-vijnu/> [in Ukrainian].
- Grafichnyj dyzajn. (2023, April 27). *Ukrayina sered lideriv premiyi Svitovoyi typografskoyi organizaciyi TDC69*. [Ukraine is among the top TDC69 award-winners]. Retrieved from <https://chytomo.com/ukraina-sered-lideriv-premii-svitovoyi-typografskoi-orhanizatsii-tdc69/> [in Ukrainian].
- Ukrinform (2023, May 4). *Odesytka peremogla u konkursi na neoficijnyj logotyp dlya koronaciyi Charlza III* [An Odessa-based artist wins the competition for the unofficial emblem for the coronation of Charles III]. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-regions/3704912-odesitka-peremogla-u-konkursi-na-neoficijnij-logotip-dla-koronacii-carlza-iii.html/> [in Ukrainian].
- Allianz Foundation (2023, July 11). Retrieved from <https://allianzfoundation.org/>
- U.Fond na podporu umenia. (2023, July 11). Retrieved from <https://www.fpu.sk/sk/hlavni-strana/miestectvo-v-ekzil-art-in-exile-umenie-v-exile/>.
- Masenko, V. (2023, July 21) *Ukrayinskyj zastosunok Headway peremig u mizhnarodnomu dyzajn-konkursi*. [Ukrainian Headway application wins an international design competition]. The Village Ukraine. Retrieved from <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-news/328405-ukrayinskyj-zastosunok-headway-peremig-u-mizhnarodnomu-dizajn-konkursi/> [in Ukrainian].

Danylenko L., Danylenko V.

At a High Price: Global Recognition of Ukrainian Graphic Design

Abstract. The article provides data on the increase of the activity of the Ukrainian graphic design abroad after the full-scale invasion of Russian troops in Ukraine. The process of increasing of the international contacts of Ukrainian graphic design is highlighted. This is revealed on the examples of the exhibition activities of the leading art educational institutions and other institutions of Ukraine as well as on the results of the participation of the Ukrainian graphic designers in various international competitions.

The materials of the exhibitions in Germany, Austria, Poland, Great Britain, France were analyzed. The results of the competitions held by the world printing organization The Type Directors Club, the international competition Novum Design Award, the UK logo competition are presented. It also provides the data on the dynamic growth of the support from many countries to the Ukrainian graphic artists in the form of grants, programs for the creation of art projects, scholarships, etc.

It is emphasized that along with the emergence of a large number of immigrants from Ukraine in many countries, there was an increase in the presence of the Ukrainian professionals, who found employment abroad in the field of graphic design and students who enrolled in the foreign universities.

At such a high cost of the tragedy of the war, Ukraine had paid for the recognition of Ukrainian graphic design in the world.

Keywords: Russo-Ukrainian war, international exhibitions, graphic design, graphic design competitions, poster, book design.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2024